

Startnotitie

Herijking armoede- en schuldenbeleid

Samen voor Bestaanszekerheid

Aanleiding

De gemeente Vught gaat het huidige armoede- en schuldenbeleid herijken. In het coalitieakkoord *Een nieuwe start* staat de bestuurlijke ambitie: integrale inzet op gezondheid, preventie, inclusie, vroegtijdige interventie en maatwerk. Deze ambitie komt terug in het nieuwe armoede- en schuldenbeleid voor de komende jaren zodat we zorgen dat iedereen kan meedoen in de samenleving.

Het huidige armoede- en schuldenbeleid wordt herijkt, gericht op vroegtijdige interventie en op het voorkomen van 'erfelijkheid' en hogere maatschappelijke kosten. Het armoede- en schuldenbeleid kan verbeterd worden op integraliteit met preventie, vroegtijdige interventie en gezondheid en dient op deze onderdelen vernieuwd te worden. Elementen uit het huidige beleid die nog actueel en passend zijn worden overgenomen. Het nieuwe armoede- en schuldenbeleid gemeente Vught 2023- 2026 verschijnt in het najaar van 2022 en zet in op preventie en armoedebestrijding en verbindt alle relevante beleidsterreinen. Hiermee willen we individueel armoedeleed bestrijden en de hoge maatschappelijke kosten die gemoeid zijn met de armoedeproblematiek terugdringen.

In deze startnotitie wordt aangegeven hoe het huidige armoede- en schuldenbeleid geoptimaliseerd kan worden en worden de kaders van het nieuwe armoede- en schuldenbeleid uiteengezet. Een voorproefje als het ware op wat u dit najaar kunt verwachten van het nieuwe armoede- en schuldenbeleid.

Kaders

Wettelijke kaders:

- De Participatiewet (pw)
- De Wet Maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo)
- Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs)
- Decentralisatie uitkering voorkomen van armoede onder kinderen (Klijnsma gelden)
- Extra middelen gericht op tegengaan impact corona op schulden en armoede

Huidige beleidskaders:

- Coalitieakkoord *Een nieuwe start* 2021-2026
- Beleidsregels Schuldhelpverlening Vught
- Regeling bijzondere bijstand
- Het kindpakket
- Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Wat is armoede:

Mensen zijn arm wanneer ze gedurende langere tijd niet de middelen hebben voor de goederen en voorzieningen die in hun samenleving als minimaal noodzakelijk gelden.

In Vught zijn ongeveer 700 huishoudens* die leven in armoede. 1 op de 14 kinderen leeft in armoede in Vught. En 1 op de 3 huishoudens** met een laag inkomen heeft moeite om rond te komen. De gevolgen: armoede en schulden kunnen leiden tot stress, verminderde gezondheid, opvoedproblemen, uitsluiting en soms zelf het missen van een dak boven het hoofd. Kinderen die opgroeien in armoede lopen vaak een achterstand op die later in het leven nauwelijks nog in te lopen is.

Armoede en schulden

Je kunt in armoede leven maar geen schulden hebben, of schulden hebben maar niet in armoede leven. En schulden zijn niet altijd je eigen schuld zoals vaak wordt verondersteld. Bijvoorbeeld na een scheiding, een faillissement, door ziekte en denk aan de kinderopvangtoeslagaffaire.

Uitkering en armoede

Een bijstandsuitkering is bedoeld als vangnet en het is bedoeling om van daaruit weer zo snel mogelijk aan het werk te komen, maar het blijkt dat betaald werk voor maar een beperkte groep de oplossing is om uit armoede te geraken. Voor een grote groep geldt dit niet, bijvoorbeeld gepensioneerden, mensen met een beperking of in een instelling. Maar ook door een combinatie van financiële, mentale en gezondheidsproblemen, zoals een chronische ziekte.

Of omdat ondanks heel hard werken of twee banen je nog steeds onder het bestaansminimum zit: 'de werkende armen'.

Veel gemeenten zoeken naar andere oplossingen zoals meer ruimte voor bijverdienen naast een uitkering, de kostendelersnorm (tijdelijk) loslaten, of gezinnen die in armoede leven geven waar het ze aan ontbreekt: geld. Een oplossing die vernieuwend is en uitgaat van een positief mensbeeld.

Sociaaleconomische gezondheidsverschillen

Naast opleiding zijn ook inkomen en positie op de arbeidsmarkt belangrijke algemene indicatoren voor de sociaaleconomische status en daarmee voor gezondheid. Naarmate het inkomen hoger is, is de gezonde levensverwachting hoger. En het hebben van bijvoorbeeld een bijstandsuitkering of schulden hangt samen met een slechtere gezondheid.

Het is belangrijk om integraal te richten op de domeinen waar veel van de achterliggende oorzaken samenkomen. De manier waarop beleid functioneert heeft namelijk invloed op de gezondheid van mensen.

Maatschappelijke kosten

Hoe meer armoede, hoe hoger de kosten voor de samenleving. Het Nibud berekende dat één huishouden met ernstige schuldenproblematiek de samenleving zo'n 100.000 euro kost aan afschrijvingen, hulpverlening, verzuim- en ziektekosten, verloren arbeidsuren, uitkeringen en huisuitzettingen. Maar maatschappelijke kosten zijn ook talentverspilling, lagere belastinginkomsten, een grotere zorgvraag en groeiende criminaliteit. Het is bovendien een vicieuze cirkel: armoede leidt tot ongezond gedrag, wat leidt tot een slechtere gezondheid, wat leidt tot nog meer armoede en maatschappelijke kosten.

Waar staan we nu

Samenwerking met (lokale) partijen

De coördinator armoede is de afgelopen jaren de samenwerking aangegaan met een groot aantal partijen en heeft gezorgd voor verbinding tussen deze partijen. In 2019 zijn de meeste van deze partijen een verbintenis met elkaar aangegaan in het Kernteam Bestaanszekerheid Vught. Zij zijn het orgaan waar signalen en verhalen gebracht kunnen worden. Door constant de aandacht op het onderwerp te houden wordt bewustwording van armoede in Vught bij veel inwoners vergroot. Waarmee ook de aandacht op (financiële) ondersteuning wordt vergroot en daarmee het bereik van de doelgroep. Het kernteam bestaat op dit moment uit 12 partijen rondom armoede in Vught:

- ABZ
- Financieel Paspoort
- Gemeente Vught
- GGD
- Kerken
- St. Leergeld
- MKB Vught
- Omarmen /Community Vught
- Speelgoedbank
- Vincentiusvereniging
- Welzijn Vught
- Seniorenbus

Naast deze partijen zijn er ook andere partijen waarmee we samenwerken die niet in het kernteam zijn aangesloten zoals MOVE, Plaza Cultura , Jongerenwerk Vught, basisscholen en het middelbaar onderwijs in Vught, Jeugdfonds Sport en Cultuur, het Volwassenfonds Sport en Cultuur, Wooncorporatie Charlotte van Beuningen en het Jeugdfonds Vught.

Integraliteit

De integraliteit en verbinding van het armoede- en schuldenbeleid met alle relevante beleidsterreinen kan verbeterd worden en hier gaan we meer op inzetten. Denk aan het gezondheidsbeleid, het participatiebeleid: werk & inkomen, sportbeleid, jeugdbeleid en onderwijs maar ook de samenhang met de lokale inclusieagenda en de sociale- en fysieke leefomgeving.

Preventie en vroegtijdige interventie

Om armoede te bestrijden en armoedeleed te voorkomen is preventie en vroegtijdige interventie nodig. Zo worden gezondheidsklachten en de hoge maatschappelijke kosten die ontstaan met de armoedeproblematiek voorkomen of vermindert. Het verhoogt het welbevinden van de inwoner doordat deze kan meedoen en leven in de samenleving, en niet bezig is met overleven.

Covid- 19 crisis

Sinds eind februari 2020 heeft Nederland te maken met het coronavirus. Dit virus heeft effect op alle facetten van de samenleving, op het sociale vlak maar vooral ook financieel. De mensen die het in Nederland zwaar hadden, voelen deze crisis nu extra hard. We dienen ons voor te bereiden op de verwachte stroom van hulpvragen die in de toekomst komen gaat. Dit is het moment om samen het taboe op armoede te doorbreken, door met elkaar te praten over moeilijke financiële situaties en door naar elkaar om te kijken zodat de inwoners de noodzakelijke hulp krijgen die hij of zij verdient.

Energiearmoede

Er is sprake van energiearmoede wanneer een huishouden een energierekening heeft die eigenlijk te hoog is voor hun inkomen. Voor huishoudens die te maken hebben met energiearmoede betekenen de stijgende gasprijzen dat de energierekening nog moeilijker te betalen is. Er zijn door het kabinet tegemoetkomingen ingesteld voor huishoudens met lage inkomens. Deze regelingen zijn tijdelijk van aard. Om armoede tegen te gaan is een structurele oplossing nodig.

Wat gaan we doen?

De hoofdlijnen voor het nieuwe beleid

Bestaanszekerheid voor alle inwoners van Vught

Alle inwoners van Vught verdienen een goed bestaan en kunnen meedoen. Maar hoe zorgen we ervoor dat iemand voldoende grond onder de voeten heeft. Bestaanszekerheid gaat uit van het bieden van een voldoende stevige basis. Pas als de basis op orde is, kan iemand de volgende stap zetten. Dit is te herleiden tot de theorie van Maslow. Onder in de behoeftepiramide zitten de primaire behoeften om lichamelijk de kunnen functioneren, zoals eten en een dak boven je hoofd. Daarna komen behoeften zoals fysieke veiligheid, rust en zekerheid van inkomen en werk: bestaanszekerheid. Pas wanneer deze op orde zijn, ontstaat er ruimte voor participatie en ontwikkeling. Bijvoorbeeld het onderhouden van vriendschappen, de mogelijkheid voor werk en toekomstperspectief.

1. Preventie/ voorkomen van armoede en schulden

We willen de focus in het nieuwe armoede- en schuldenbeleid op preventie leggen, en hiermee het voorkomen van armoede en schulden. En waar mogelijk eerder in te grijpen, zodat de groepen die het voorheen allemaal zelf konden redden, maar die nu betalingsproblemen krijgen, zich niet bij de gemeentelijke schuldhulpverlening hoeven te melden.

Daarnaast is met de wijziging van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) de vroegsignalering van schulden een wettelijke taak voor de gemeente.

2. Ondersteunen/ verzachten van armoede en schulden

Wanneer mensen financiële problemen en/of schulden hebben is het belangrijk om inwoners te ondersteunen met voorlichting, advies en coaching maar ook met het verzachten van de gevolgen van armoede en schulden. We willen dat ze blijven meedoen in de maatschappij en met de minimaregelingen kunnen we ze daarbij helpen. We gaan kijken of de huidige regelingen nog voldoen en waar de behoefte ligt bij ondersteuning en verzachten.

3. Versterken/ Vergroten van eigenwaarde en zelfredzaamheid

Veel waarde wordt gehecht aan het vergroten van eigenwaarde en zelfvertrouwen bij de inwoners die met armoede te maken hebben. Het gaat om het voorkomen dat een laag zelfvertrouwen ervoor zorgt dat mensen niet uit de armoede geraken, en patronen worden herhaald (intergenerationele armoede). Intergenerationele armoede en de daarmee gepaard gaande slechtere gezondheid vergroot de kloof tussen mensen in de samenleving. Het vermindert mogelijkheden en kansen. We willen dat mensen zich weer fijn gaan voelen, dat ze zich weer mens gaan voelen en daarmee hun zelfvertrouwen wordt vergroot.

Aanpak en beoogd resultaat

Hieronder wordt per punt de aanpak en beoogd resultaat beschreven.

1. Preventie/ voorkomen van armoede en schulden

We willen de focus bij preventie op financiële weerbaarheid en vaardigheden leggen. En hiermee proberen de cyclus van generatie-overstijgende financiële kwetsbaarheid te doorbreken. Het is belangrijk om mensen te ondersteunen bij het aanpassen van hun financiële situatie aan de nieuwe omstandigheden, om financiële problemen te voorkomen.

Daarnaast kunnen we met vroegsignalering eerder hulp bieden om financiële problemen, schulden en armoede te voorkomen. We gaan met verschillende partijen zoals de ervaringsdeskundigen kijken of het hulpaanbod en de manier van hulp en ondersteuning bieden aan inwoners voldoende en wenselijk is, en wat we hierin kunnen verbeteren.

2. Ondersteunen/ verzachten van armoede en schulden

We willen een ruimhartig minimabeleid voeren wat binnen de mogelijkheden ligt. Met ruimhartig minimabeleid kunnen huishoudens niet alleen hun basisbehoeften betalen, maar ook deelnemen aan het maatschappelijk leven. Doelgroepen die hun basisbehoeften nauwelijks kunnen betalen, komen helemaal niet toe aan sociale participatie. Wat hebben zij nodig om ervoor te zorgen dat ze wél mee kunnen doen. Daarnaast willen we de huidige ondersteuning toetsen op

laagdrempeligheid, of het begrijpelijk is en gevonden wordt door de doelgroep. En of het verzachten door het minimabeleid voorziet in de behoefte en ruimhartig genoeg is. Ook willen we onderzoeken of daar waar schulden oplopen er een mogelijkheid is om langdurige financiële problemen te voorkomen, zodat mensen weer (gezond) kunnen deelnemen aan de maatschappij. Dit doen we samen met ervaringsdeskundigen, het Kernteam Bestaanszekerheid en andere maatschappelijke organisaties.

3. Versterken/ Vergroten van eigenwaarde en zelfredzaamheid

Het kunnen meedoen in de samenleving vergroot de eigenwaarde, geeft zelfvertrouwen en zorgt voor zelfredzaamheid. We gaan onderzoeken wat er voor inwoners nodig is om je weer fijn te voelen, en hierdoor weer zelfvertrouwen te krijgen om mee te doen. Zodat ze uit een sociaal isolement komen (eenzaamheid) wat ook het welbevinden en de gezondheid ten goede komt.

Participatietraject

Integraal armoede- en schuldenbeleid maak je met elkaar. Maatschappelijke partners, stakeholders, de adviesraad sociaal domein (ASD), het Kernteam Bestaanszekerheid, ervaringsdeskundigen armoede en inwoners worden betrokken. We starten hiermee in mei bij de verschillende organisaties, vrijwilligers en inwoners.

Resultaat

De hierboven genoemde punten worden verder uitgewerkt, concrete voorbeelden komen in het armoede- en schuldenbeleid voor de komende jaren. Hieraan voegen we een uitvoeringsagenda toe.

Planning

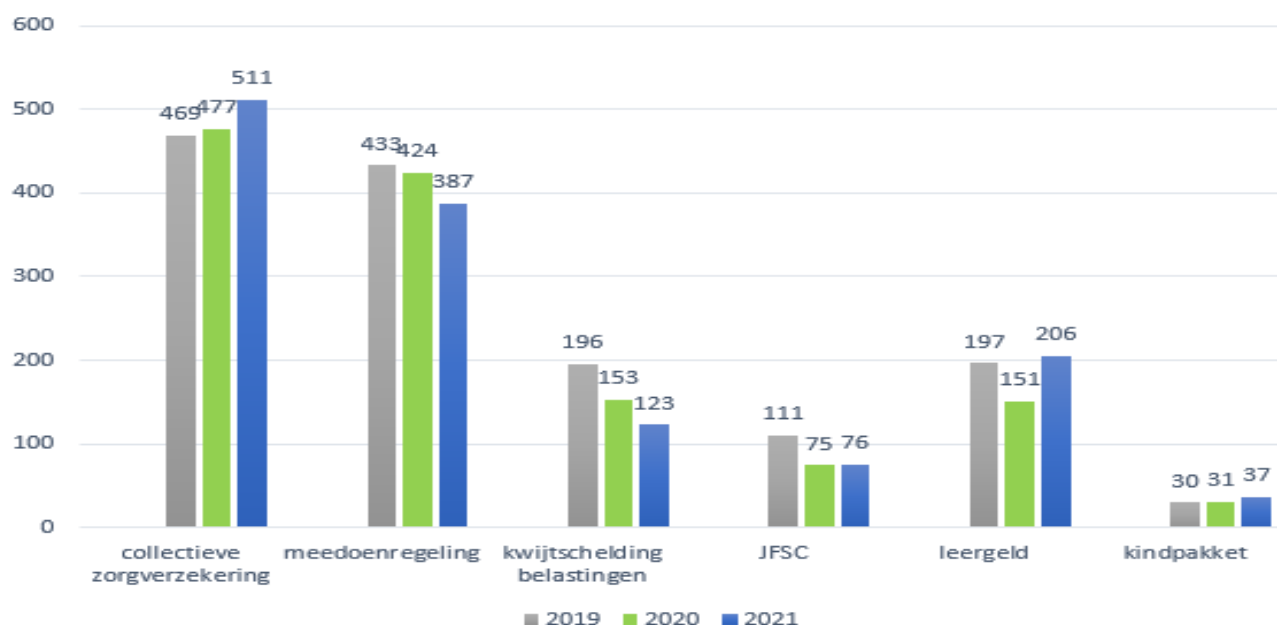
Wat	Wanneer
Start Herijking Armoede- en Schuldenbeleid	April 2022
Verzamelen van informatie	April t/m mei 2022
Aanhaken van netwerk rondom armoede en andere maatschappelijke partijen	April 2022
Uitzetten van kwalitatief onderzoek	Mei 2022
Nieuw Armoede- en schuldenbeleid	Eind 2022
Resultaten	2023- 2026

Vragen:

- Kunt u zich vinden in de voorgestelde hoofdlijnen waarbij de nadruk komt te liggen op preventie en het voorkomen van armoede en schulden?
- Zijn er aandachtspunten die u mee wilt geven?

Bijlage I

Aantallen miniregelingen Gemeente Vught en kind regelingen

Collectieve Zorgverzekering

Inkomen is lager dan 130% van het wettelijk minimumloon

Meedoen Regeling

Inkomen is minder dan 110% van de voor u geldende bijstandsnorm

Kwijtschelding belastingen

Inkomen is minder of gelijk aan de geldende bijstandsnorm

Collectieve Zorgverzekering

Inkomen is lager dan 130% van het wettelijk minimumloon

Jeugdfonds Sport en Cultuur

Inkomen is maximaal 120% van de geldende bijstandsnorm

Stichting Leergeld (waaronder zwemles)

Inkomen is maximaal 120% van de geldende bijstandsnorm

Kindpakket

Inkomen is minder dan 110% van de voor u geldende bijstandsnorm

* cijfers CBS 2019

** cijfers GGD 2020

